

Nr 209

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster m. m.; given Stockholms slott den 21 oktober 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen förordas, i anslutning till vissa på det kommunala området träffade avtalsuppgörelser, förhöjd lönegradsplacering för sjuksköterskor, köksföreståndare, sociala kuratorer, socialassistenter, maskintvättare och eldare m. fl. inom statsförvaltningen. Förslagen berör omkring 1 900 anställda och beräknas medföra en kostnadsökning för löner av inemot 700 000 kronor för år.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet å Stockholms slott den 21 oktober 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster m. m.* samt anför därvid följande.

Lönegradsplaceringen för vissa statstjänstemän är sedan åtskilliga år anknuten till vad som gäller för motsvarande kommunalanställda grupper. Det är här i princip fråga om personal inom sådana områden, där den kommunala verksamheten är den dominerande, d. v. s. i huvudsak inom sjukvården. Beslut av sådan innebörd har, efter det överenskommelser träffats med vederbörande personalorganisationer, sålunda meddelats vid 1951 års riksdag (prop. 214 och 227) beträffande sjuksköterske- och barnmorskeutbildad personal, lägre vård- och ekonomipersonal samt köksföreståndare samt vid 1952 års riksdag (prop. 107 och 241) beträffande maskintvättare, tandtekniker, kuratorer och socialassistenter. Vid 1953 års riksdag (prop. 165) behandlades vissa förslag om ändringar i det tidigare beslutet beträffande sjuksköterskepersonalen.

Under förra delen av innevarande år har genom överenskommelser mellan Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet, å ena, samt vederbörande personalorganisationer, å andra sidan, avtalats lönegradsplaceringar, som innebär förbättringar i hittills gällande löneläge för den ifrågavarande kommunalanställda personalen. En av dessa överenskommelser träffades i sådan tid, att i anslutning därtill frågan om löneställningen för vissa motsvarande statliga grupper, nämligen den lägre vård- och ekonomipersonalen, kunde underställas årets riksdag under dess vårsession (prop. 195). Fråga har därefter uppkommit, om icke under innevarande år borde genomföras en revision av löneställningen jämväl för övrig motsvarande personal inom statsförvaltningen. Överläggningar i ämnet har på framställning av Statstjänarkartellen, Svenska ekonomiföreståndarinnors förening och Tjänstemännens centralorganisation ägt rum mellan representanter för civildepartementet och nämnda organisationer.

Vid dessa överläggningar har — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — från civildepartementets sida framlagts vissa förslag, vilka den 15 oktober 1955 godkänkts av de angivna organisationerna. Förslagen torde såsom *bilaga 1—4* få fogas till statsrådsprotokollet i förevarande ärende.

Förslagen anknyter direkt till de på det kommunala området träffade uppgörelserna. Beträffande vissa detaljer i de särskilda förslagen må framhållas följande.

Tyngdpunkten i förslaget om *sjukskötersketjänsterna* (bilaga 1) är uppflyttningen av ett stort antal tjänster från 14 till 15 lönegraden. Denna hänför sig i huvudsak till dels att på vårdavdelning med minst 15 vårdplatser och specialavdelning med minst 3 sjukskötersketjänster förutsatts skola finnas inrättad en överskötersketjänst i 15 lönegraden, dels ock att sjuksköterska med ständig nattjänstgöring uppflyttas till 15 lönegraden. Beträffande sistnämnda uppflyttning torde böra anmärkas, att den i de kommunala uppgörelserna icke motiverats med nattjänstgöringen såsom sådan utan med att dylik tjänst avser mer än en vårdavdelning. Samma motivering har anförts för det till sin räckvidd mer begränsade förslaget om uppflyttning till 14 lönegraden av s. k. ambulerande sjuksköterska. Även i övrigt anknyter förslagen till de kommunala uppgörelserna. Det har vid överläggningarna med vederbörande personalorganisationer, i anslutning till vad som avtalats på den kommunala sektorn, förutsatts, att på vårdavdelning med mindre än 15 vårdplatser resp. på specialavdelning med mindre än 3 sjuksköterske- (översköterske-)tjänster skall, enligt statsmakternas beprövande, kunna inrättas en tjänst som översköterska i 15 lönegraden i stället för 14 lönegraden, om arbetsuppgifterna prövas vara särskilt kvalificerade.

Jag vill i detta sammanhang tillägga, att hinder givetvis ej bör föreligga att liksom f. n. tillämpa vikariatslöneförordnande vid nattjänstgöring, där så finnes påkallat av organisatoriska skäl. Kungl. Maj:t bör därför äga i förekommande fall besluta, att i stället för tjänst i 15 lönegraden skall finnas inrättad tjänst i 12 lönegraden jämte vikariatslön beräknad efter 15 lönegraden.

Uppflyttningen av ett antal tjänster till 15 lönegraden uppväges i någon mån av att den fasta övertidsersättning å 240 kronor för år, som för närvarande tillkommer sjuksköterska i 12 och översköterska i 14 lönegraden vid vissa statliga kroppssjukhus, hädanefter skall utgå endast till tjänst innehavare i 12 lönegraden. På enstaka punkter medför en tillämpning av de nya reglerna nedflyttning från högre till lägre lönegrad.

Beträffande sinnessjukhusen och anstalten för fallandesjuka har principerna för lönegradsplacering av de sjuksköterskeutbildade översköterskorna ansetts böra tillämpas även i fråga om de kursutbildade översköterskorna och översköterarna, vilka hittills varit i lönegradshänseende jämställda med de förstnämnda. I viss anslutning till de kommunala placeringarna har därjämte en översköterska vid varje anstalt, vilken har att ansvara

för läkemedelsförråd, ansetts böra uppflyttas till 15 lönegraden. För nu anställda överskötare och översköterskor med tjänstgöring i verkstäder eller som arbetsterapeuter har förutsatts skola övergångsvis medges samma lönegradsplacering som för motsvarande personal på vårdavdelningarna.

Beträffande *köksföreståndare* (bilaga 2) innebär förslaget i huvudsak att 15 lönegraden skall ersätta 14 lönegraden som bottenlönegrad, och detta även i fråga om de biträdande köksföreståndarna. I övrigt förutsattes de år 1951 bestämda huvudgrunderna — vilka icke i och för sig påverkas av de i år träffade kommunala uppgörelserna — alltjämt skola gälla.

I fråga om *sociala kuratorer* (bilaga 3) har en uppdelning på två lönegrader ansetts böra bibehållas på sätt tillämpas inom landstingen. Anledning har i detta sammanhang icke ansetts föreligga att vidtaga ändring i nuvarande fördelning av tjänsterna på de båda lönegraderna. I anslutning till de sociala kuratorernas lönegradsuppflyttning torde genom Kungl. Maj:ts försorg arvoden till skolkuratorer böra omregleras. Lönegradsplaceringen för *socialassistenter* vid fångvården och sinnessjukhusen har ansetts liksom hittills böra följa den för kuratorerna gällande. Detsamma gäller tjänsten som personalkonsulent vid karolinska sjukhuset.

Med avseende på *vissa övriga tjänster* (bilaga 4) torde endast behöva framhållas, att de framställda förslagen angående barnmorskor, vaktmästare, tandtekniker, maskintvättare och eldare uppgjorts i nära anslutning till de kommunala uppgörelserna. Beträffande eldertjänsterna torde en konsekvens av förslaget höra bli, att 10 lönegraden hädanefter kommer till användning endast för icke-ordinarie tjänster. Någon ändring har icke i detta sammanhang ifrågasatts av gällande bestämmelser om lägre lönegradsplacering än i 10 lönegraden för befattningshavare under 21 års ålder. I fråga om garnissonssjukhusen har jämväl ansetts böra medtagas en motsvarighet till de kommunala bestämmelserna om lönetillägg å 15 kronor för månad åt sjukvårdsbiträde i 5 lönegraden, som tjänstgör som operationsbiträde eller i tbc-, epidemi- eller kronikervård.

För egen del finner jag mig, med hänsyn till önskvärdheten av att den kommunala och den statliga lönegradsplaceringen för i det föregående berörda tjänster göres i stort sett enhetlig, böra tillstyrka, att de nyssnämnda förslagen godkännes och att huvudgrunderna i förslagen underställes riksdagens prövning. Jag kan emellertid icke underlåta att i detta sammanhang framhålla, att den här ifrågavarande kommunala lönesättningen innebär, att kommunerna i vissa fall företagit uppflyttningar även av tjänster, beträffande vilka den kommunala sektorn icke kan anses dominerande inom det offentliga området. Vad som förekommit utvisar enligt min mening, att det är ofrånkomligt att en bättre samordning av de offentliga arbetsgivarnas lönepolitik kommer till stånd. Denna fråga har också sedan några månader tillbaka inom civildepartementet upptagits till övervägande med representanter för kommunförbunden.

Med hänsyn till att de kommunala uppgörelserna gäller fr. o. m. den 1 januari 1955 torde de av mig tillstyrkta förslagen böra föreläggas årets riksdag under dess höstsession, så att ändringarna i de statliga personalförteckningarna kan genomföras åtminstone fr. o. m. den 1 januari 1956. Av samma skäl vill jag emellertid förorda, att i löneturs- och pensionshänseende får så anses som om lönegradsändringarna ägt rum redan vid innevarande budgetårs ingång, d. v. s. den 1 juli 1955, och att tjänstinnehavare, som innehåft eller med vikariatslön uppehållit ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänst, som fr. o. m. den 1 januari 1956 uppflyttas i lönegrad, får för tiden den 1 juli—den 31 december 1955 uppbära retroaktiv lön. Motsvarande anordning tillämpades i samband med den vid innevarande års riksdag under dess vårsession beslutade ändringen av lönegradsplaceringen för viss vård- och ekonomipersonal (prop. 195). Beträffande garnisonssjukhuset i Skövde, som fr. o. m. den 1 januari 1956 övertages av landstinget i Skaraborgs län, bör den retroaktiva lönen beräknas som om personalen sistnämnda dag kvarstätt i statstjänst och lönegradsändringarna genomförts då. Jag förutsätter, att vid de nyssnämnda övervägandena om en bättre samordning av lönesättningen inom den offentliga sektorn även upptages till behandling frågan om möjligheterna att bättre än för närvarande samordna tidpunkten för lönegradsändringar för jämförbara personalgrupper hos staten och kommunerna.

Den årliga kostnadsökning för löner, som föranledes av vad i det föregående förordats, har beräknats till inemot 700 000 kronor.

Under hänvisning till riksdagens beslut i anledning av vad i årets statsverksproposition i bilagan 2 under punkten 2 förordats föreslår jag vidare, att riksdagens bemyndigande inhämtas att vidtaga erforderliga ändringar i personalförteckningarna. För Kungl. Maj:t torde dessutom böra utverkas bemyndigande att medge de överskridanden under budgetåret 1955/56 av maximerade anslag och anslagsposter, som föranledes av förslagen. Det torde slutligen ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna huvudgrunderna i de i bilagorna 1—4 till statsrådsprotokollet i detta ärende upptagna förslagen om ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster m. m.;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för förslagens genomförande i huvudsak räknat fr. o. m. den 1 juli 1955;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1955/56 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kan föranledas av vad sålunda föreslagits.

Kungl. Maj:ts proposition nr 209 år 1955

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bertil Sjöfors

Bilaga 1

Sjuksköterskor, översköterskor, överskötare

1. Beträffande de statliga kroppssjukhusen skall följande lönegradsbestämmelser gälla i fråga om personal med sjuksköterskeutbildning:

a) Tjänst som sjuksköterska hänföres till 12 lönegraden. Tjänst som översköterska hänföres till 14, 15 eller 16 lönegraden.

b) Översköterska med ledande befattning på avdelning med minst 20 anställda hänföres till 16 lönegraden.

På vårdavdelning med minst 15 vårdplatser skall finnas en överskötersketjänst i 15 lönegraden och å annan vårdavdelning en dylik tjänst i 14 lönegraden. Övriga tjänster på vårdavdelning hänföres till 12 lönegraden.

På specialavdelning med minst 3 sjuksköterske-(översköterske-)tjänster skall en av dessa placeras såsom överskötersketjänst i 15 lönegraden, dock icke på avdelning där överskötersketjänst i 16 lönegraden finnes. Av övriga tjänster på dylik specialavdelning skall minst halva antalet placeras i 12 lönegraden och återstående tjänst eller tjänster i 14 lönegraden. På specialavdelning med mindre än 3 sjuksköterske-(översköterske-)tjänster skall en tjänst placeras såsom överskötersketjänst i 14 lönegraden och återstående tjänst, där sådan finnes, i 12 lönegraden. Med specialavdelning förstås operations- eller röntgenavdelning, laboratorium och poliklinik (mottagningsavdelning).

c) Tjänst som sjuksköterska (översköterska) med ständig natttjänstgöring placeras såsom överskötersketjänst i 15 lönegraden.

Tjänst som s. k. ambulerande sjuksköterska, med vilken icke är förenad ständig natttjänstgöring, placeras såsom överskötersketjänst i 14 lönegraden.

d) Sjuksköterska, som icke fullgjort minst 2 års sjukvårdstjänstgöring efter examen från sjuksköterskeskola, må icke placeras i högre lönegrad än den 12:e före utgången av den kalendermånad, varunder nämnda tjänstgöring fullgjorts. Såsom sjukvårdstjänstgöring tillgodoräknas härvid tjänstgöring i sjuksköterskebefattning hos staten, landsting eller kommun, vid anstalt driven med bidrag av staten, landsting eller kommun ävensom vid Betaniasystrarnas sjukhem, Ersta sjukhus, Röda korsets sjukhem, Sophiahemmet eller Carlanderska sjukhemmet.

2. Beträffande ersättning för övertidsarbete skall den i prop. 1953:165 bil. A: 67 punkterna 1 och 2 redovisade överenskommelsen tillämpas med följande modifikationer:

a) Övertidsersättning med 240 kronor för år enligt punkt 1 i nämnda överenskommelse skall icke tillkomma tjänst innehavare i 14 lönegraden. Den som enligt hittillsvarande bestämmelser ägt uppbära sådan ersättning äger likväl övergångsvis bibehålla densamma, så länge hon kvarstår i sin nuvarande tjänst med oförändrad lönegradsplacering.

b) Bestämmelserna i punkt 2 i nämnda överenskommelse om kompensationsledighet eller övertidsersättning enligt bestämmelserna i Saar skall i fråga om översköterska tillämpas å tjänst innehavare i såväl 14 som 15 lönegraden.

3. Beträffande lönegradsplacering av överskötare och översköterskor vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka skall i tillämpliga delar gälla vad ovan under punkt 1 angivits i fråga om översköterskor.

4. De förslag till lönegradsplacering, som framställles i anslutning till ovanstående grunder, framgår av följande sammanställning:

	Antal tjänster	Nuvarande lönegrad	Föreslagen lönegrad	Anm.
A. Sjukhus				
<i>Garnissonssjukhusen</i>				
Översköterska	42 5	14 14	15 12	1 i Sollefteå, 4 i Boden. Tjänsterna skall vid vakans ersättas av sjukskötersketjänster
Sjuksköterska	4	12	14	
<i>Centrala förbandssjukhus</i>				
Översköterska	2	14	15	I 1, I 19
<i>Statens sinnessjukhus</i>				
Överskötare	184	14	15	
Översköterska	481	14	15	
<i>Statens anstalt för fallandesjuka</i>				
Översköterska	7	14	15	
<i>Karolinska sjukhuset</i>				
Översköterska	4 79 4	15 14 14	16 15 12	Tjänsterna skall vid vakans ersättas av sjukskötersketjänster
Sjuksköterska	47 45	² 12 12	15 14	
<i>Serafimerlasarettet</i>				
Översköterska	1 20 1	15 14 14	16 15 12	Tjänsten skall vid vakans ersättas av sjukskötersketjänst
Sjuksköterska	19 16	³ 12 12	15 14	
B. Övriga inrättningar				
<i>Fångvårdsanstalterna</i>				
Översköterska	2	14	15	Långholmen. Håga
<i>Truppförbanden</i>				
Översköterska	113	14	15	
<i>Tandläkarhögskolorna</i>				
Avdelnings- Stockholm ...	2	15	16	
sköterska Malmö	3	14	16	
<i>Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyle</i>				
Översköterska	1	14	16	

¹ Därav 8 vid garnissonssjukhuset.

² Vid flertalet tjänster utgår f. n. vikariatslön i 14 lgr.

³ Vikariatslön i 14 lgr utgår f. n.

Köksföreståndare. Biträdande köksföreståndare

	Antal tjänster	Nuvarande lönegrad	Föreslagna lönegrad	Anm.
<i>Försvarsgrenarna</i>				
Biträdande köksföreståndare	76	14	15	
<i>Statens sinnessjukhus</i>				
Köksföreståndare	5	14	15	
Biträdande köksföreståndare	10	14	15	
<i>Karolinska sjukhuset</i>				
Köksföreståndare	1	16	18	Skall förestå dietköket Nuvarande bestämmelse om att tjänsterna vid vakans skall ersättas av tjänster i 14 lgr utgår
	2	15	of	
	13	14	15	
<i>Serafimerlasaretet</i>				
Köksföreståndare	1	14	15	

¹ 1 av dessa tjänster må tillsättas endast vid vakans å en på övergångsstat uppförd tjänst i 15 lgr.

Sociala kuratorer. Socialassistenter

	Antal tjänster	Nuvarande lönegrad	Föreslagna lönegrad	Anm.
<i>Fångvårdsanstalterna</i>				
Social kurator	3	19	20	
	15	17	18	
Socialassistent	1	19	20	
	10	17	18	
<i>Garnisonssjukhusen</i>				
Social kurator	1	17	18	
<i>Statens sinnessjukhus</i>				
Social kurator	5	17	18	
Socialassistent	14	17	18	
<i>Karolinska sjukhuset</i>				
Social kurator	3	19	20	
	5	17	18	
<i>Serafimerlasaretet</i>				
Social kurator	1	19	20	
	1	17	18	

Vissa övriga tjänster m. m.

1. 2 tjänster som barnmorska vid garnisonssjukhuset i Boden uppflyttas från 14 till 15 resp. från 12 till 14 lönegraden.

2. 1 tjänst som vaktmästare vid vartdera av garnisonssjukhusen i Skövde, Sollefteå och Boden uppflyttas från 10 till 11 lönegraden.

3. 5 tjänster som tandtekniker vid försvarets tandvård uppflyttas från 12 till 13 lönegraden.

4. 1 tjänst som personalkonsulent vid karolinska sjukhuset uppflyttas från 19 till 20 lönegraden.

5. Förefintliga tjänster som maskintvättare eller som ekonomibiträde med göromål som maskintvättare uppflyttas från 10 till 11 lönegraden.

6. Tjänst som eldare skall tillhöra 10 eller 11 lönegraden. Eldare skall under de två första anställningsåren vara placerad i 10 lönegraden och därefter i 11 lönegraden. För uppflyttning till 11 lönegraden må tillgodoräknas likvärdig anställning hos staten, landsting eller kommun ävensom anställning hos annan arbetsgivare, i den mån den prövas vara direkt kvalificerande för den statliga tjänsten.

7. Sjukvårdsbiträde i 5 lönegraden vid garnisonssjukhus, som tjänstgör som operationsbiträde eller i tbc-, epidemi- eller kronikervård, äger i enlighet med de närmare bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t, uppbära lönetillägg med 15 kronor för månad.